

FIȘA DISCIPLINEI

Opera de artă din Transilvania și expertiza ei *Transylvania religious artwork and her expertise*

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Arte vizuale
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Artă creștină
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Opera de artă din Transilvania și expertiza ei Transylvania religious artwork and her expertise			Codul disciplinei	OMR4025
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. univ. dr. Olivia Florena Nemeș				
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. univ. dr. Olivia Florena Nemeș				
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligatoriu	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					33
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					27
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					42
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	Cunoștințe de bază în specialitate

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Condiții specifice sălii de curs
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Condiții specifice sălii de curs

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP5	Adună materiale de referință pentru opera de artă Gathers reference materials for the artwork
CP11	Studiază obiecte de artă Study art objects
CP19	Analizează nevoile de conservare. Analyses conservation needs.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Organizează informații, obiective și resurse Organizes information, objects, and resources
CT2	Se exprimă într-un mod creativ Expresses themselves in a creative way

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP5	Absolventul cunoaște sursele de documentare biblice, liturgice, patristice și iconografice relevante. The graduate knows relevant biblical, liturgical, patristic and iconographic documentation sources	Absolventul identifică, colectează și organizează materialele de referință necesare unui proiect. The graduate identifies, collects and organises the reference materials needed for a project.
CP11	Absolventul cunoaște noțiuni de muzeografie și conservare a bunurilor culturale bisericesti. The graduate knows basic museography and church cultural heritage conservation concepts.	Absolventul examinează și descrie obiecte de artă creștină, identificând tehnica, iconografia și starea de conservare. The graduate examines and describes Christian artworks, identifying technique, iconography and state of conservation.
CP19	Absolventul cunoaște tipurile frecvente de degradare a materialelor utilizate în arta creștină. The graduate knows the frequent types of deterioration of materials used in Christian art.	Absolventul examinează starea de conservare a lucrărilor de artă creștină. The graduate examines the state of conservation of Christian artworks.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Absolventul cunoaște terminologia de specialitate din domeniul expertizei operelor de artă.
2. Absolventul cunoaște aspectele teologice, artistice și simbolice implicate în realizarea operelor de artă sacră.
3. Absolventul cunoaște principiile de bază ale analizei artistice și teologice pe care le poate folosi în activitățile de profil.
4. Absolventul cunoaște criteriile de evaluare utilizate în expertiza operelor de artă.

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

Abilități academice specifice (Specific academic skills)

1. Absolventul utilizează corect terminologia de specialitate din domeniul expertizei operelor de artă.
2. Absolventul poate identifica caracteristicile iconografiei transilvănene.
3. Absolventul aplică noțiunile de bază asimilate în activitățile sale de profil.
4. Absolventul este capabil să analizeze diferite lucrări de artă din Transilvania și să identifice tehnicile artistice folosite.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații³
Opera de artă din Transilvania	Prelegere, expunere de material didactic	1 oră fizică
Expertiza artistică, criteriile de evaluare	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Grafologia. Documente falsificate/contrafăcute privind operele de patrimoniu	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Etapele și metodica cercetării în istoria artei. Analiza preliminară și documentarea	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Prezentarea tematicii operei de artă. Studiul naturii materialului și analiza tehnicii artistice	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Analiza conținutului și a mesajului plastic	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Analiza cromaticii în iconografia transilvăneană	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Fișele de identificare, autentificare și evaluare a operelor de artă	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Criterii legate de mentor sau formator de școli, reprezentant al stilului, al școlii, al epocii etc.	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Criterii legate de vechime, raritate, noutate și originalitatea a temei	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Analiza complexității iconografice a operelor de artă religioasă	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Analiza formei și a limbajului plastic	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Datarea prin transformarea fizico-chimică a materialului în timp.	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Modalități de datare a suporturilor papetare vechi. Datarea prin influența ciclurilor sezoniere	Prelegere, expunere de material didactic.	1 oră fizică
Bibliografie O. Drîmba , Istoria culturii și civilizației, Ed. Științifică și Enciclopedică, vol.I-IV, București (1988-1996). V. Florea, Istoria artei românești, Ed. Litera International, București, 2008, p 10-808. V. Vătășianu, Metodica cercetării în istoria artei, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 1996. I. Sandu, I. C. A. Sandu, A. van Saanen, Expertiza științifică a operelor de artă, vol. I, Ed. Universității „Al. I. Cuza, Iași, 1998, p.10-140; I. D. Ștefănescu, Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești, Ed. Meridiane, București, 1973. I. D. Ștefănescu, Arta veche a Banatului. Arhitectura, picturile murale, icoanele, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1981, p. 75-167. L. Appolonia, S.Volpin, Le analisi di laboratorio applicate ai beni artistici policromi, II, Prato, Padova, 2001. Dionisie din Furna, Erminia picturii bizantine, Ed. Sophia, București, 2000		

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

Ana Dumitran, Elena Băjenaru, Szócs Károly-Fülöp, Icoane pe sticlă din Transilvania. Colecția Szócs, Editura Altip, Alba Iulia, 2012
M. Porumb, Pictura românească din Transilvania – Die rumänische Malerei in Siebenbürgen (sec. XIV-XVII), Editura Dacia, 1981
M. Porumb, Dicționar de pictură veche românească din Transilvania (sec. XIII-XVIII), Editura Academiei Române, 1998
Biserici de lemn din Transilvania, județele Cluj și Sălaj, Ed. Mega, 2017
Marius Porumb, Un veac de pictură românească din Transilvania - secolul al XVIII-lea, Editura Meridiane, 2003
Marius Porumb, Biserici de lemn din Maramureș, Editura Academiei Române, 2005
Marius Porumb, Istoria Transilvaniei, vol. III, volum în colaborare, Institutul Cultural Român, Centrul de Studii Transilvane, 2007

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
Opera de artă din Transilvania	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Expertiza artistică, criteriile de evaluare	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Grafologia. Documente falsificate/contrafăcute privind operele de patrimoniu	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Etapile și metodica cercetării în istoria artei. Analiza preliminară și documentarea	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Prezentarea tematicii operei de artă. Studiul naturii materialului și analiza tehnicii artistice	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Analiza conținutului și a mesajului plastic	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Analiza cromaticii în iconografia transilvăneană	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Fișele de identificare, autentificare și evaluare a operelor de artă	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Criterii legate de mentor sau formator de școli, reprezentant al stilului, al școlii, al epocii etc.	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Criterii legate de vechime, raritate, noutate și originalitatea a temei	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Analiza complexității iconografice a operelor de artă religioasă	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Analiza formei și a limbajului plastic	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Datarea prin transformarea fizico-chimică a materialului în timp.	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Modalități de datare a suporturilor papetare vechi. Datarea prin influența ciclurilor sezoniere	Expuneri, prezentări de imagini și discuții pe baza materialelor prezentate	2 ore fizice
Bibliografie O. Drîmba , Istoria culturii și civilizației, Ed. Științifică și Enciclopedică, vol.I-IV, București (1988-1996). V. Florea, Istoria artei românești, Ed. Litera International, București, 2008, p 10-808. V. Vătășianu, Metodica cercetării în istoria artei, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 1996. I. Sandu, I. C. A. Sandu, A. van Saanen, Expertiza științifică a operelor de artă, vol. I, Ed. Universității „Al. I. Cuza, Iași, 1998, p.10-140;		

I. D. Ștefănescu, Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești, Ed. Meridiane, București, 1973.
 I. D. Ștefănescu, Arta veche a Banatului. Arhitectura, picturile murale, icoanele, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1981, p. 75-167.
 L. Appolonia, S.Volpin, Le analisi di laboratorio applicate ai beni artistici policromi, II, Prato, Padova, 2001.
 N. Petraco, Th. Kubic, Color Atlas and Manual of Microscopy for Criminalists, Chemists and Conservators, CRC Press, Washington, 2004.]
 M. Porumb, Pictura românească din Transilvania – Die rumänische Malerei in Siebenbürgen (sec. XIVXVII), Editura Dacia, 1981
 M. Porumb, Dicționar de pictură veche românească din Transilvania (sec. XIII-XVIII), Editura Academiei Române, 1998

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Corectitudinea exprimării enunțurilor	Examen oral	20%
	Calitatea referatului realizat	Prezentarea unui referat de specialitate	60%
9.5 Seminar/laborator	Calitatea fișelor de documentare realizate	Verificarea fișelor de documentare realizate pe parcursul semestrului	10%
	Gradul de implicare activă la orele de seminar	Verificarea prezenței la seminar	10%
9.6 Standard minim de promovare			
Cunoașterea principalelor criterii de evaluare utilizate în expertiza operelor de artă.			
Utilizarea corectă a terminologiei de specialitate din domeniul Expertizei operelor de artă din Transilvania.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

	☐ Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
								Nu se aplică nici o etichetă

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

□	□	□	□	□	□	□	□	□
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Data completării:

06.12.2025

Semnătura titularului de curs

.....

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....